

**Шеховцов Володимир Володимирович,
кандидат юридичних наук,
асистент кафедри
екологічного права
Національного університету
«Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого»**

ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН ПРИВАТНОЇ ВЛАСНОСТІ НА ОБ'ЄКТИ ТВАРИННОГО СВІТУ В ЕКОЛОГІЧНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

Розвинутість цивільно-правових інститутів, стали „мірилом цивілізованості” суспільства та його розвитку. Заперечення або посягання на право приватної власності, запровадження його суттєвих обмежень ставали причиною значних соціальних потрясінь в суспільстві. Отже, не випадковим є те, що наразі розвиток цивільно-правового регулювання відносин власності перебуває на достатньо високому рівні, базується на ґрунтовних дослідженнях фахівців. Разом з тим, переважна більшість цих досліджень присвячена загальним питанням правового регулювання відносин власності.

Особливості регулювання відносин приватної власності на об'єкти тваринного світу не були предметом окремого дослідження і розвивались в руслі загально-цивільністичних досліджень. Зважаючи на вищевикладене, можна зробити наступні попередні висновки: 1) відносини власності є дослідженою сферою, а рівень їх правового регулювання надзвичайно високим та ефективним, та таким, що постійно вдосконалюється; 2) відносини приватної власності на об'єкти тваринного світу на сучасному етапі фактично не врегульовані у фауністичному законодавстві, а при їх регулюванні використовуються норми цивільного законодавства України. Однак, те ж саме цивільне законодавство закріплюючи положення про те, що положення Цивільного Кодексу застосовуються до врегулювання відносин, які виникають у сферах використання природних ресурсів та охорони довкілля, а також до трудових та сімейних відносин, якщо вони не врегульовані іншими актами законодавства, наголошує на хибності такого підходу і пріоритетах спеціального законодавства.

Саме з цих причин, основні екологічні закони та кодекси, які регулюють відносини щодо володіння та використання природних об'єктів, що приймаються або переглядаються останнім часом

обов'язково мають розділи присвячені регулюванню відносин власності. Найбільш показовим в цьому контексті є Земельний кодекс України, який менше ніж за 20 років з нормативного акту, що регулював відносини користування земельними ділянками і не передбачав будь-яких форм власності крім державної, і внаслідок цього фактично не містив норм щодо регулювання таких відносин, розвинувся до рівня законодавчого акту, який закріпив, що земельні відносини – це суспільні відносини щодо володіння, користування і розпорядження землею. В такий спосіб, земельні правовідносини були фактично прирівняні до відносин права власності на земельні ділянки, що значною мірою впливає на ідеологічні моменти відношення до них, необхідність їх всебічного розвитку.

Подібне положення відбулось і щодо лісового законодавства. Так з прийняттям нової редакції Лісового кодексу було закріплено, що: „Лісові відносини – суспільні відносини, які стосуються володіння, користування та розпоряджання лісами і спрямовуються на забезпечення охорони, відтворення та стале використання лісових ресурсів з урахуванням екологічних, економічних, соціальних та інших інтересів суспільства”. Крім того, кодекс зазнав і структурних змін у зв'язку із чим в ньому було окремо виділено Розділ II – Права на ліси, в якому окрему главу було присвячено саме праву власності на ліси.

Нажаль, хоча й новий Закон України „Про тваринний світ” було прийнято у 2001 році все ж таки в ньому не знайшли свого відображення подібні тенденції, що не досить адекватно відбивається на предметі його регулювання спрямованості наукових досліджень, здійсненні практичної діяльності із застосування його положень. Отже, логічним є висновок про те, що сучасний стан цивільно-правового регулювання відносин приватної власності дозволяє в повній мірі використовувати існуючі моделі при регулюванні відносин приватної власності на об'єкти тваринного світу.

Разом з тим, необхідність відображення специфіки такого регулювання, забезпечення розвитку спеціального законодавства, врахування галузевої належності фауністичних відносин вимагає перегляду та структурних змін Закон України „Про тваринний світ”. Так по аналогії із Земельним кодексом України, Лісовим кодексом України було б доцільним виділити в ньому окремих Розділ «Право власності на об'єкти тваринного світу» в якому знайшли б своє закріплення зазначені особливості. В такий спосіб, зміниться сама акцентуація цього закону з закону, що фактично регулює відносини використання об'єктів тваринного світу на закон який комплексно

розглядає відносини власності, природокористування, охорони та відновлення об'єктів тваринного світу.

*Донець Ольга Володимирівна,
кандидат юридичних наук, асистент
кафедри екологічного права
Національного університету
«Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого»*

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗМЕЖУВАННЯ ЗЕМЕЛЬ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ТА КОМУНАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

В доктрині науки земельного права існує думка, що власність на землі історико-культурного призначення в значній мірі залежить від власності на нерухомі об'єкти культурної спадщини. Особливість яких полягає у їх прив'язки до землі. Тобто такий об'єкт не може бути перенесений на інше місце без втрати його цінності з археологічного, естетичного, етнологічного, історичного, архітектурного, мистецького, наукового чи художнього погляду та збереження своєї автентичності (ст. 1 Закону України «Про охорону культурної спадщини» від 8 червня 2000 року, за № 1805-III (Далі – Закон).

Чинне законодавство також притримується цього вектору. Так, із метою розмежування земель державної та комунальної власності у ч. 3 та 4 ст. 84 ЗК України закріплено перелік земель, що не можуть бути передані до комунальної або приватної власності. Частково у ньому знайшли своє відображення й землі історико-культурного призначення: «до земель державної власності, які не можуть передаватися до комунальної власності, належать землі під об'єктами природно-заповідного фонду та історико-культурними об'єктами, що мають національне та загальнодержавне значення. До земель державної власності, які не можуть передаватися у приватну власність, віднесено землі під об'єктами природно-заповідного фонду, історико-культурного та оздоровчого призначення, що мають особливу екологічну, оздоровчу, наукову, естетичну та історико-культурну цінність, якщо інше не передбачено законом».

Але, пам'ятка, крім пам'ятки археології, може перебувати у державній, комунальній або приватній власності (ст. 17 Закону).